

Akkuyu Uzak, Gaziemir Yakın

Gaziemir'de Aslan Avcı Döküm San. Tic. A.Ş.'ye ait kurşun döküm fabrikasında yeniden radyasyon tespit edildi. Ancak medyanın büyük bölümü görmezden gelmeyi seçerken olayı ortaya çıkaranlar bile sonunda "kontrol altında" haberi yaptı.

Aslında her şey 5,5 yıl önce, 10 Nisan 2007'de fabrikadan İZAYDAŞ (İzmit Atık ve Artıkları Arıtma, Yakma ve Değerlendirme A.Ş.)'a gönderilen üç kamyon cürufun içinde radyasyon tespit edilmesiyle başladı.

TAEK (Türkiye Atom Enerjisi Kurumu)'in konudan haberdar edilmesi ile gelen uzmanlar fabrikanın yalnızca cüruf sahasında radyasyon tespit ediyorlar. Oran ise doğada beklenen radyasyonun 20 katı. Onlardan hemen sonra ÇNAEM (Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi) uzmanları firmanın tesislerinde araştırma yapıyor. Yine atık deposunda bekleyen 1.100 ton cürufta radyasyon tespit edilerek. 200 ton cüruf fabrika sahasında uzmanlar gözetiminde ayrıştırılarak radyasyonlu 15 ton cüruf ÇNAEM'e gönderiliyor. Kalan 900 ton atığın aynı işlemde geçirilmesi isteyen uzmanlar fabrikadan ayrılıyor (yapılıp yapılmadığı belli değil).

Bunlardan bir yıl sonra TAEK fabrikaya tekrar gelerek atık ayrıştırıyor. Ama bu kez işi daha ciddiye alınca 5 m derinlikte atık buluyor. ÇNAEM'e gönderilen atıklarda 152 ton EU-152 ve EU-154 bulunuyor (yarı ömür 135

yıl). Bu defa kazı biraz daha derinleştiriyor. Sekiz metre derinlikte 73 ton radyoaktif cüruf çıkıyor.

Artık işi biraz ciddiye almanın zamanı geliyor. Fabrikaya hurda temin eden firma ile tedarikçiler kontrol ediliyor, radyasyona rastlanmıyor. Bunun üzerine **2008 yılının sonunda firmanın "geçici depolama yeri" inşa ettiği ve "karantina sahası" oluşturduğu yerlerde ölçümler yapılarak personel ve insan geçişinin sınırlandığı tel örgüler çekiliyor. Böylece Türkiye'nin ilk nükleer atık çöplüğü belgeleniyor.** Bu tarihe kadar 247 ton radyoaktif cüruf bertaraf için gönderilirken belgelenmeden sonra atık çıkışı olmuyor. Kimse de konuyla ilgilenmiyor.

Ta ki gazete haberiyle tekrar gündeme gelinceye dek. Gazeteler konuyu yarım yamalak işlerken yetkililerden bir tepki gelmedi.. Ne İli Sağlık Müdürlüğü ne de yerel yöneticiler konuyu umursadı. Konu, meslek odaları ve çevreye duyarlı vatandaşlar tarafından gündemde tutulmaya çalışılsa da başarılı olduğunu söylemek zor. **5,5 yıldır halk sağlığını tehdit eden bu sorunun çözülmemesinden Çevre Bakanlığı ve İzmir Valiliği birinci dereceden sorumludur.**

Tüm bu anlatılanlar ülkeye birden fazla nükleer santral kurmak için standart prosedürleri bile işletmeyen hükümetin ve görevlilerin bir sorun çıktığında ne kadar hazırlıksız

ve amatör olduklarını göstermektedir. **Dün İkitelli'de ayakla dürtülen atık bugün "tel örgü"ye hapsedilmiş ancak arazideki yaşam durdurulmamıştır. Arazi, bugün çocukların yarın rantın değişik bir kullanımının parçası olacaktır.**

2007 yılındaki ilk denetimlerde fabrikanın üretim alanlarında radyasyona rastlanmamış olması gözden kaçırılanın cüruf içindeki radyoaktif atıklar olduğudur. 90'lardan itibaren Türkiye'nin birçok yerinde gömülü olarak bulunmaya başlanan tehlikeli ve radyoaktif atık içeren variller hatırlardadır. Bu nedenle fabrikaya radyoaktif atıkları yurtdışından gönderildiği, ithal edilen bu atıklarında cürufu harmanlanarak depolandığı, denetimin sıklık ve ciddiyetine göre derinliği değişen biçimde gömüldüğü mutlaka incelenmelidir. Halen çözülemeyen nükleer atık sorunu, üretenler için yüksek bedel ödemek pahasına kurtulması gereken bir safradır. Bizim gibi "azının faydalı" bulan yöneticilerin olduğu ülkemizde de onu paraya çevirecek müteşebbisleri bulmak zor olmayacaktır.

Japonya bir kaza sonrası, bütün nükleer santrallerini kapatıyor ve nükleer programını askıya alıyorsa biz de bundan daha zor olmayanı yapmak, öncelikle idarenin şeffaflığını istemek ve takip etmek zorundayız. Nükleer kaza yaşamadan

Kaynak: Özgür Gürbüz